

Gopcsa Katalin

„HOMO FLABELLOSUS”

LUKÁCSI LÁSZLÓ ALBUMÁRÓL

„Legyező-ember”-nek, „homo flabellus”-nak keresztelték el Lukácsi Lászlót a világ számos üvegmúzeumában, üveggalériájában. Ebben bizonyára nagy szerepe volt annak a ténynek, hogy bár sokféle műve látható ezekben az üvegek szentelt intézményekben, a frenetikus sikert, a kanazawai aranyérmét egy arányaiban is lenyűgöző *Legyező*-jéért kapta 2010-ben.

A rafináltan megvilágított, gyöngyházfény-glóriájú, nagyméretű üveglegyező fotója Lukácsi László könyvének címlapján ezért is, és önmagáért is arra késztet bennünket, hogy kézbe vegyük, lapozgassuk ezt a különleges képeskönyvet, hátsó borítóján az alkotó szerény méretű, hátulról éppen hogy megvilágított arcképével.

A legyezőkészítés nem újkeletű Lukácsi oeuvrejében. Az 1990-es, akkor Tihanyi Múzeumnak nevezett kiállítóhely országos tárlatán is egy *Legyező*-sorozattal szerepelt. Akkor egyszínű, még nem ívesre csiszolt körvonalú, méretre is szolidabb műveket állított ki a művész. *Legyező*-szekvenciáinak ezek az első darabjai (honlapján későbbi, 1992–93-as művek az elsők) már sejtették a kutatandó utat – de évtizedek kellettek a kiteljesedéshez. A motívum, üvegben megfogalmazva, meglepő volt akkor is. Ez a meghökkenés aztán háttérbe szorult, mert átvette a helyét az önfeledt gyönyörködés.

A legyező-téma csak kiindulást jelentett. A költészetben sem a téma a meghatározó, miként Kosztolányi írja: „*A rossz költők a tárgyukban eredetiek, abban bátrak és egyéniek, a jó költők a kifejezésük módjában eredetiek, abban bátrak és egyéniek.*” Lukácsi üvegszobrászatában is a „kifejezés módja”, a megmunkálás finomsága, precizitása és leleménye az, amely oly utánozhatatlanul különlegessé teszi ezeket a szép-mívű tárgyakat.

De azért ne menjünk el mégsem a témaválasztás mellett! A legyező-motívum Lukácsinál óhatatlanul involvál egy távol-keleti mentalitással rokon életszemléletet, természet-kozmosz-érzékenységet. Lukácsi előszeretettel sorol fel számos, a természetben jelenlévő, számára inspiráló jelenséget: madarak szárnyai (az evezőtollak egymásba-simulása-kinyílása szintén legyező-struktúra!), halak uszonya, kavicsok, levelek, kagylók, csigák, cseppek... Az egyes konkrét jelenségeknél azonban sokkal meghatározóbb az emberi-művészi viszony a természethez. Ennek kiindulása a mély elmélkedés, figyelem, amikor – egy japán költő, Kitahara szerint – az ember „megsemmisül a természet szemléletében”.

Lukácsi László többször beszélt arról, milyen nagy szerepe van életében a zenének. A zenében is gyakori a szekvencia, valamely motívum megismétlése a szomszédos hangfokon. Az ismétlés jelenléte a huszadik századi képzőművészetben is

rendszeres gyakorlat vagy egy-egy motívum repetíciójaként, vagy sorozatművek készítéseként.

Lukácsi munkásságában mindkettőt megfigyelhetjük. A róla és műveiről szóló albumot létrehozó csoport, elsősorban a grafikai tervezést jegyző Borbás Dorka és Borbás Márton, tökéletesen alkalmazkodva a bemutatandó művek szellemiségéhez, hallatlan formaérzékkel hozták létre e kivételesen szép album megjelenését. Elsősorban képek könyvet készítettek (oldalszám, tartalomjegyzék, és hasonló merev kötélek nélkül), mindenek előtt a látványt, a képek, szövegek egymásutánját, azok vizuális élményét helyezve rendező elvé. A sorozat-képek ugyanazt a szekvencia-effektust képviselik, mind Lukácsi legyezői: különböző kivágásokban, különböző megvilágításokkal (hangfok helyett fény-szín effektusokkal) készített sorozatfotók tagolják a könyvet.

Így ez az elsősorban vizuálisan érzékelhető, „építkező életmű”-elv, amely a művész munkásságára is jellemző, érvényesült az album szerkesztésénél is. Korábbi, 2004-ben megjelent 17x18 cm-es katalógusa mintha vázlata lenne a mostani albumnak.

A szövegek kiválasztása szintén érdekfeszítő: neves üvegművészek, művészettörténészek, galeristák, alkalmasint a művész egy-két rövid, velős vallomása – és, hogy teljesebb legyen a kép, a „háttér”, a kulissza is meglevenedik körülötte. A műértő elemzés így keveredik apró anekdotáknak is beillő történetekkel.

Mi a titka annak, hogy miként munkáit, a róla szóló albumot is az elragadtatás hangján tudjuk dicsérni? Erre érdemes keresni a választ, és leginkább abban az összhangban találjuk meg, ami az életműből és a művész életéből is árad.

Romboid, 1992

Csiga,
2008

Sugarak,
1994

Legyező,
1990

